

ΚΛΙΜΑΤΙΚΕΣ ΑΛΛΑΓΕΣ – ΤΟΠΙΚΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ

Το Δεκέμβριο του 2009 θα πραγματοποιηθεί στην Κοπεγχάγη η Παγκόσμια Σύνοδος για το Κλίμα με κεντρικό θέμα τις κλιματικές αλλαγές. Η φετινή παγκόσμια μέρα περιβάλλοντος ήταν αφιερωμένη στις κλιματικές αλλαγές. Στις περισσότερες χώρες της Ευρώπης οι κλιματικές αλλαγές και η ανακαίτιση των επιπτώσεών τους αποτελούν αιχμή του δόρατος στην πολιτική ατζέντα. Όλο και πιο συχνά ακούμε συζητήσεις για την κλιματική αλλαγή, για την άνοδο της στάθμης της θάλασσας, για την αύξηση της συχνότητας εμφάνισης των ακραίων καιρικών φαινομένων. Πρόκειται για κίνδυνο που έχει ήδη θέσει σε συναγερμό τον πλανήτη.

Κείμενο:
Ξένια Ι. Λοϊζίδου,
Πολιτικός Μηχανικός ΕΜΠ -
MSc, DIC Ακτομηχανικός

ΑΚΤΗ Κέντρο Μελετών και
Έρευνας
www.akti.org.cy

ΦΩΤ.: PANORAMA IMAGE BANK / Σ. ΜΗΛΙΩΝΗΣ

Τι είναι οι Κλιματικές αλλαγές.

Ως κλιματικές αλλαγές ορίζονται οι μακροπρόθεσμες διακυμάνσεις της θερμοκρασίας, της βροχοπτώσης, του ανέμου, και άλλων παραμέτρων του κλίματος της Γης. Αυτό το φαινόμενο συνέβαινε στον πλανήτη μας και θα συμβαίνει: αφορά την περιodikότητα, μακροπρόθεσμη ή βραχυπρόθεσμη, των φυσικών φαινομένων. Το θέμα απέκτησε νέες διαστάσεις από τη στιγμή που εντοπίστηκαν οι επιπτώσεις των ανθρωπίνων δραστηριοτήτων στις διακυμάνσεις αυτές: ρύπανση, έκλυση των αερίων θερμοκηπίου (πχ διοξείδιο του άνθρακα), μείωση του πάχους της στοιβάδας του όζοντος, φαινόμενο του θερ-

μοκηπίου, αύξηση της θερμοκρασίας σε όλο τον πλανήτη. Οι ανθρωπίνες δραστηριότητες έχουν πλέον ενοχοποιηθεί για τις αλλαγές του κλίματος ή καλύτερα για την επιτάχυνση ή επιβάρυνση των αλλαγών, που είναι πιθανόν ούτως ή άλλως να συνέβαιναν στον πλανήτη μας.

Παγκόσμια κλιματική αλλαγή – τοπικές επιπτώσεις και δράσεις: τι κάνουμε;

Τα επόμενα 50 χρόνια τις κλιματικές αλλαγές στη Μεσόγειο θα τις ζούμε κυρίως ως έξαρση των ακραίων καιρικών φαινομένων, τα οποία θα εμφανίζονται με μεγαλύτερη συχνότητα και ένταση, θα έχουμε για παράδειγμα πιο συχνά μεγάλες φουρτούνες. Είναι σημα-

ντικό όμως να συνειδητοποιήσουμε ότι πέραν της παγκόσμιας κλιματικής αλλαγής υπάρχει και η τοπική κλιματική αλλαγή. Δίνεται μεγάλη σημασία από τον Παγκόσμιο Οργανισμό για τις Κλιματικές Αλλαγές (IPCC) στην αντιμετώπιση και ανατροπή των τοπικών επιπτώσεων των κλιματικών αλλαγών μέσα από τοπικές δράσεις προς την αειφόρο ανάπτυξη. Εδώ είναι το δικό μας ενδιαφέρον, ως Ελλάδα. Συνήθως έχουμε μια μαξιμαλιστική προσέγγιση στα πράγματα, που δεν μας αφήνει να δούμε τις «μικρές» δράσεις που θα μπορούσαμε να κάνουμε για να αλλάξουμε κάτι.

Παραδείγματα τοπικών δράσεων

1. Το μη-αειφόρο, το ληστροικό ως προς την κατανάλωση φυσικών πόρων, μοντέλο ανάπτυξης που έχει εφαρμοστεί στην Ελλάδα, επιτείνει τις επιπτώσεις από τα ακραία καιρικά φαινόμενα στη ζωή όλων μας: ας πάρουμε για παράδειγμα την χωροταξία της τουριστικής και οικιστικής ανάπτυξης. Χτίζεται ασύστολα η παράκτια ζώνη. Με την εκδήλωση μιας δυνατής φουρτούνας θα πλημμυρίσουν και θα καταστραφούν περιουσίες, σπίτια, τουριστικές εγκαταστάσεις, παραλιακές υποδομές κλπ που έχουν κτιστεί πάνω στην παραλία. Μια πιο «σοφή» χωροταξική πολιτική θα μείωνε τις επιπτώσεις αυτές σήμερα.

2. Το μείζον θέμα της ξηρασίας. Μπορεί να έχει μειωθεί η βροχοπτώση, αλλά έχει αυξηθεί δραματικά η ζήτηση για νερό. Χρησιμοποιούμε πολύ περισσότερο νερό από ότι έχουμε διαθέσιμο. Η βραχυπρόθεσμη

λύση για την αντιμετώπιση της λειψυδρίας ήταν μέχρι σήμερα η άντληση ακόμη μεγαλύτερων ποσοτήτων νερού από τα επιφανειακά και υπόγεια υδάτινα αποθέματα. Η υπερεκμετάλλευση δεν αποτελεί όμως βιώσιμη λύση. Πρέπει να περιοριστεί η ζήτηση, να ελαχιστοποιηθούν οι ποσότητες των αντλούμενων υδάτινων πόρων και να δοθεί έμφαση στην αποτελεσματική χρήση τους. Η νέα έκθεση του Ευρωπαϊκού Οργανισμού Περιβάλλοντος (ΕΟΠ, Μάρτιος 2009, Υδάτινοι πόροι σε όλη την Ευρώπη – αντιμετωπίζοντας την λειψυδρία και την ξηρασία) επιβεβαιώνει ότι σε πολλά μέρη της Ευρώπης δεν είναι βιώσιμη η διαχείριση των υδάτινων πόρων και διατυπώνει συστάσεις για την υιοθέτηση νέας προσέγγισης.

Άνοδος της στάθμης της θάλασσας

Γενικά στη Μεσόγειο θάλασσα δεν αναμένεται να είναι τραγικά τα πράγματα μέχρι τα τέλη του αιώνα μας. Δεν υπάρχουν μετρήσεις, αλλά ούτε και τα μοντέλα που υπάρχουν μπορούν να υπολογίσουν πόσες υδάτινες μάζες από το λιώσιμο των πάγων θα εισέλθουν στη Μεσόγειο από τα 14 χιλιόμετρα του ανοίγματος του Γιβραλτάρ. Οι εκτιμήσεις που γίνονται μέχρι τώρα είναι επιφυλακτικές και αφορούν μέσες εκτιμήσεις για όλη τη Μεσόγειο, στα βαθιά νερά. Πρόσφατη Ισπανοβρετανική μελέτη (Journal of Geophysical Research, 2008), αναφέρει ως πιθανή άνοδο της μέσης στάθμης της Μεσογείου μέχρι το 2100 από 3 εκατοστά (το καλύτερο σενάριο) μέχρι 61 εκατο-

στά (το χειρότερο σενάριο).

Αυτό που μας επηρεάζει ήδη, είναι η αύξηση της ανύψωσης της στάθμης της θάλασσας κατά τη διάρκεια καταιγίδων, αυτό που λέμε μετεωρολογική παλίρροια και η μεγαλύτερη συχνότητα εμφάνισής τους. Πρόσφατη ευρωπαϊκή έρευνα (CORI) υπολόγισε με μοντέλα αλλά και με τη χρήση χρονοσειρών δεδομένων ανέμου και ατμοσφαιρικής πίεσης, τις μετεωρολογικές παλίρροιες στις ακτές της Ευρώπης και στην Ελλάδα. Στις παράκτιες περιοχές μας που το υψόμετρό τους είναι γύρω στο 1 μέτρο, θα πρέπει να αναμένουμε συχνές πλημμύρες όταν συμβαίνουν μεγάλες φουρτούνες, που θα συμβαίνουν συχνότερα από ότι στο παρελθόν.

Τέλος

Το σίγουρο είναι πως το σύστημα που ελέγχει το παγκόσμιο κλίμα έχει διαταραχθεί και βρισκόμαστε σε μια περίοδο αστάθειας, με τα ακραία καιρικά φαινόμενα να συμβαίνουν όλο και πιο συχνά και εμείς πρέπει να μάθουμε να ζούμε με αυτό και να προσαρμοστούμε στα νέα δεδομένα. Πρέπει να τεθεί ως άμεση προτεραιότητά η υλοποίηση δράσεων τοπικής εμβέλειας, για να γίνει εφικτή, μέσα από την προώθηση ενός πιο βιώσιμου μοντέλου ανάπτυξης, η καλύτερη δυνατή απόκριση στις κλιματικές αλλαγές. Απαιτείται ψύχραιμη αντιμετώπιση, γνώση των δεδομένων, καλός συντονισμός και στρατηγικός σχεδιασμός και υλοποίηση δράσεων.